

Utlåtande

7.9.2021

VN/846/2018

Justitieministeriet

Justitieministeriets begäran om utlåtande 6.7.2021, VN/846/2018

Arbets- och näringsministeriets utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till självstyrelselag för Åland

Justitieministeriet har begärt utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till ny självstyrelselag för Åland. Arbets- och näringsministeriet framför följande i sitt utlåtande.

1. Allmänt

Arbets- och näringsministeriet anser allmänt taget att det är bra att lagstiftningen utvecklas bl.a. genom att bestämmelserna förtydligas och att den gällande självstyrelselagen (1144/1991) granskas bl.a. med tanke på dess aktualitet. Det propositionsutkast som nu är på remiss innehåller dock bl.a. förslag som är av konstitutionell natur och som bör bedömas noga.

Arbets- och näringsministeriet konstaterar att propositionsutkastet är en relativt omfattande helhet med många olika frågor som hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde eller som anknyter till dem. Propositionen är också ställvis något svårtolkad, och konsekvenserna av förslagen förblir delvis öppna. Av dessa orsaker är det svårt att kommentera propositionen grundligt. I samband med den fortsatta beredningen är det skäl att överväga bl.a. en komplettering av konsekvensbedömningen i behövlig utsträckning.

2. Förslag till bestämmelser om fördelningen av lagstiftningsbehörigheten

Allmänna kommentarer

Enligt propositionsutkastet ska lagstiftningsbehörigheten fördelas mellan lagtinget och riksdagen till stor del utifrån samma struktur som enligt gällande lagstiftning, i enlighet med de föreslagna 27 och 28 §. I denna fördelning av lagstiftningsbehörigheten kan enligt förslaget göras sådana ändringar där lagstiftningsbehörigheten överförs från riksdagen till lagtinget antingen genom lagtingets beslut i enlighet med 29 § eller i vanlig lagstiftningsordning i enlighet med 30 §. I dessa paragrafer nämns de behörighetsområden i fråga om vilka lagstiftningsbehörigheten kan överföras genom ett förfarande enligt paragrafen i fråga. Arbets- och näringsministeriet vill framföra vissa anmärkningar dels om den föreslagna regleringsmodellen i allmänhet, dels om de behörighetsområden som hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde och som nämns i paragraferna i fråga.

Med beaktande av bl.a. den åländska självstyrelselagens hierarkiska ställning och den konstitutionella kontexten är det skäl att noggrant bedöma de föreslagna bestämmelserna särskilt om överföringen av lagstiftningsbehörigheten. Sammantaget bör det noteras att genom de

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Arbets- och näringsministeriet

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Statsrådet

Alexandersgatan 4

29 516 001
35 829 516 001

916 062 160
+358 9 1606 2160

www.tem.fi

föreslagna 29 och 30 § skapas en situation där lagstiftningsbehörigheten i fråga om de aktuella behörighetsområdena, såsom också konstateras i propositionsutkastet, villkorligt överförs från riksdagen till lagtinget, dock så att det förblir öppet om och när överföringar kommer att ske. Även de ekonomiska och övriga konsekvenserna av överföringar förblir öppna. Arbets- och näringsministeriet förhåller sig kritiskt till sådana osäkerhetsfaktorer och överlag till oförutsägbarheten i överföringarna.

Därtill har t.ex. betydelsen och konsekvenserna av den föreslagna 29 § för riksdagen behandlats rätt lite i propositionsutkastet. Det föreslagna övertagandet av lagstiftningsbehörigheten vore ensidig av lagtinget, ett slags utövande av övertagningsrätt i fråga om lagstiftningsbehörigheten, och riksdagens godkännande för övertagandet krävs inte. I den föreslagna 29 § hänvisas till riksdagen endast i 4 mom., enligt vilket statsrådet ska ge riksdagens grundlagsutskott en utredning om övertagandet, om övertagandet inte ger anledning till att ge ett förslag om ändring av berörd rikslagstiftning. I motiveringen till propositionsutkastet konstateras dock i anslutning till detta (s. 155) att det av konstitutionella skäl är viktigt att riksdagen är medveten om när lagtingets övertagande av riksdagens behörighet aktualiseras i praktiken.

Vidare konstateras det i motiveringen att syftet med den nämnda bestämmelsen "är också att trygga riksdagens rätt att under en tillräcklig tidsrymd få ta ställning till regeringens utredning över övertagandet, innan lagtinget antar övertagandelagen. I förslaget ingår således ett element av reciprocitet, även om riksdagens uttryckliga samtycke till övertagandet inte förutsatts. Förfarandet är nytt och det framgår inte av grundlagen. Det bedöms under propositionens avsnitt 10 om förhållandet till grundlagen". I propositionens avsnitt 9 (obs! inte i avsnitt 10, som det står i ovan nämnda punkt) s. 239–240, där det föreslagna 29 § 4 mom. behandlas, behandlas inte riksdagens roll mer än så, utan i själva verket mer knapphändigt utan att det nämns att det handlar om ett "ställningstagande". Samtidigt konstateras dock kort att förslaget medför ett behov av att ändra riksdagens arbetsordning.

Arbets- och näringsministeriet konstaterar att i synnerhet bestämmelserna i den föreslagna 29 § verkar ur riksdagens synvinkel, bl.a. med beaktande av de författningshierarkiska aspekterna, vara oförutsägbara. Av propositionen får man den uppfattningen att riksdagen endast i de situationer som nämns i momentet får information om överföring i form av en utredning som statsrådet ger, medan någon sådan inte görs i andra situationer. Om avsikten är att föreskriva att riksdagen i vilket fall som helst får information om överföring, antingen i form av den nämnda utredningen eller en regeringsproposition med förslag till behövlig lagändring, finns det skäl att förtydliga detta i propositionen.

Det framgår inte heller helt av propositionsutkastet vilken betydelse den konsekvensbedömning av övertagande som gjorts av Delegationen för Ålandsärenden och som det hänvisas till i 29 § 3 mom. i lagförslaget har. Enligt förslaget ska delegationen göra en bedömning av de administrativa och ekonomiska konsekvenserna av övertagandet av lagstiftningsbehörigheten enligt 29 §, om statsrådet och Ålands regering inte kan nå en överenskommelse om dem i enlighet med 2 mom. Av propositionen framgår inte om avsikten är att delegationens bedömning av konsekvenserna som sådana ska vara bindande för statsrådet och Ålands regering eller om det är fråga om ett sådant avgörande av delegationen som t.ex. kan föras till högsta domstolen för avgörande på motsvarande sätt som föreskrivs i 55 § om avgörande av behörighetstvister. Arbets- och näringsministeriet konstaterar att propositionen bör preciseras till denna del. Med hänsyn till att det förfarande som avses i 29 § i sin helhet är ensidigt förhåller sig arbets- och näringsministeriet reserverat till tanken att även övertagandets administrativa och ekonomiska konsekvenser i princip kan fastställas helt och hållet på ett sätt som avviker från statsrådets ståndpunkt.

Arbets- och näringsministeriet uppmärksammar också att avsikten vid tillämpningen av den föreslagna 30 § (s. 81) uppenbarligen är att regeringspropositionerna i fråga om överföring av lagstiftningsbehörighet föredras vid statsrådets allmänna sammanträde av justitieministeriet. Detta skulle uppenbarligen innebära att t.ex. arbets- och näringsministeriet skulle ha rollen som remissinstans när det gäller att föreslå att lagstiftningsbehörigheten inom de behörighetsområden som hör till dess förvaltningsområde överförs från riksdagen till lagtinget. Med tanke på uppgiftsfördelningen inom statsrådet finns det skäl att förhålla sig reserverat till detta.

Arbets- och näringsministeriet konstaterar också att det i anslutning till de föreslagna 29 och 30 § samt de förfaranden som ska iakttas i dem finns skäl att beakta arten och mängden av det beredningsarbete som dessa förutsätter bl.a. vid de berörda ministerierna. Detta har behandlats i avsnitt 3.2.1 (Lagtingets övertagande eller överföring av ny lagstiftningsbehörighet) i propositionsutkastet.

Med hänvisning till bl.a. kommentarerna ovan om oklarheterna i fråga om överföring av lagstiftningsbehörighet och oförutsägbara överföringar konstaterar arbets- och näringsministeriet att

det i princip inte understöder sådana förslag till överföring av lagstiftningsbehörighet som inte ingår i den gällande självstyrelselagen för Åland.

Kommentarer om förslag som hänför sig till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde

Ordnande av konsumentrådgivning

I propositionsutkastet föreslås det att konsumentrådgivningen på Åland ska ingå i förteckningen i 29 § över de sektorer som kan överföras från riksdagen till lagtinget genom lagtingets beslut. Arbets- och näringsministeriet anser att det inte är ändamålsenligt att den nämnda punkten tas in i 29 §.

Lagstiftningen och behörigheten i fråga om konsumentskyddet har fördelats mellan justitieministeriet och arbets- och näringsministeriets förvaltningsområden. Bland annat konsumentskyddslagen (38/1979) och lagen om konsumenttvistenämnden (8/2007) hör till justitieministeriets förvaltningsområde. Lagen om Konkurrens- och konsumentverket (661/2012) hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Konsumentrådgivningen överfördes från ingången av 2019 till Konkurrens- och konsumentverket. Överföringen genomfördes genom en ändring av lagen om Konkurrens- och konsumentverket (1080/2018) och genom att lagen om konsumentrådgivning upphävdes. Konsumentrådgivarna, ca 40 personer, är nu tjänstemän vid Konkurrens- och konsumentverket. Konsumentrådgivningen är fortfarande en riksomfattande tjänst, och verksamhetsställena för konsumentrådgivningen finns i regionerna.

Arbets- och näringsministeriet konstaterar att lagstiftningsbehörigheten i fråga om konsumentskydd och konsumentrådgivning inte kan vara fördelad mellan riket och Åland. Det är nödvändigt att bestämmelserna om konsumentskydd och konsumentrådgivning hålls i linje med varandra.

Det bör noteras att om konsumentskyddslagstiftningen överförs till Ålands lagstiftningsbehörighet, behöver Åland också en egen tillsynsorganisation. Överföringen av konsumentrådgivningen från lokal nivå till nationell nivå 2009 motiverades med att man på detta sätt kunde skapa sådana ramar för konsumentrådgivningen att denna verksamhet kan bedrivas framgångsrikt och att sakkunnig konsumentrådgivning kan fås på ett jämlikt sätt i hela landet. Den föreslagna ändringen av självstyrelselagen innebär att konsumentrådgivningen för Ålands del återgår till lokal nivå. Fördelarna med att rådgivningen är riksomfattande skulle eventuellt försvinna. Enskilda konsumenters och näringsidkares verksamhet skulle försvåras av att det i riket och på Åland finns olika konsumentskyddslagstiftning. Konsumenterna och näringsidkarna samt konsumentrådgivarna skulle bli tvungna att i enlighet med lagvalsbestämmelserna bestämma vilken lag som ska tillämpas.

De svenskspråkiga tjänsterna inom konsumentrådgivningen har tryggats så att det har varit möjligt att koncentrera den svenskspråkiga servicen, eftersom konsumentrådgivningen huvudsakligen är baserad på en riksomfattande telefontjänst, och konsumentrådgivningen ska ge rådgivning till alla som har rätt till det oberoende av boningsort.

Konsumentrådgivningen och medlingen i tvister i den gränsöverskridande handeln mellan EU-länderna har koncentrerats till Konsumenteuropa, vars verksamhet i Finland Konkurrens- och konsumentverket ansvarar för.

Gruvfrågor

I 27 § 1 mom. 27 punkten, som gäller lagtingets lagstiftningsbehörighet, används termerna "rätt att leta efter, inmuta och utnyttja mineralfyndigheter". Termerna stämmer överens med den gamla gruvlagen (503/1965). Termerna "leta efter, utforska och utvinna" skulle bättre beskriva den faktiska verksamheten och stämma överens med terminologin i den nya gruvlagen (621/2011). Punkten i fråga kunde alltså ändras till "rätt att leta efter, undersöka och utvinna mineralfyndigheter". Ändringarna i terminologin har beaktats i de bestämmelsespecifika motiveringarna till punkten i den finska texten, s. 121, men inte i själva förslaget till paragraf.

Både i den föreslagna 29 § 1 mom. 8 punkten och i de bestämmelsespecifika motiveringarna till den (s. 158 i den finska texten) har ordet "kaivostoiminta" felaktigt skrivits in i formen "kaivoistoiminta".

Gemenskapslagstiftningen

I propositionsutkastet föreslås att 30 § 1 mom. 7 punkten, som gäller de verksamhetsområden som ska överföras i vanlig lagstiftningsordning, ska omfatta "bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar". Det är fråga om ett nytt behörighetsområde som kan överföras. ANM förhåller sig reserverat till möjligheten att överföra nya lagstiftningssektorer från riksdagens behörighet till lagtingets behörighet i vanlig lagstiftningsordning. Gemenskapslagstiftningen hör till justitieministeriets ansvarsområde, men den har också konsekvenser för bokförings-, revisions- och

handelsregisterlagstiftningen, som hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde. I motiveringen till den lagstiftning som hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde anges inte närmare i vilka situationer överföring av lagstiftningsbehörighet ska anses nödvändig. Arbets- och näringsministeriet anser att frågan bör bedömas på nytt som en helhet.

Handelsregistret

I 30 § 1 mom. 8 punkten, som gäller behörighetsområden som kan överföras i vanlig lagstiftningsordning, föreslås ingå "fartygs- och handelsregister". Arbets- och näringsministeriet konstaterar att möjligheten att överföra lagstiftningsbehörighet i fråga om handelsregistret finns i den gällande självstyrelselagen. Denna möjlighet har dock inte utnyttjats. Det är skäl att beakta att företag som är etablerade på Åland trots en eventuell överföring även i fortsättningen ska registreras i det handelsregister som förs av Patent- och registerstyrelsen, även om det finns ett parallellt register i landskapet. EU-medlemsländernas företagsregister har sammanförts genom det så kallade bolagsrättsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 om vissa aspekter av bolagsrätt), vilket förutsätter informationsutbyte mellan medlemsstaterna och tillgängliggörande av uppgifter i den europeiska e-juridikportalen, vilket också förutsätter att uppgifterna finns tillgängliga i handelsregistret. Med beaktande av att skötseln av handelsregisterärenden i allt större utsträckning överförs till elektroniska plattformar samt av behovet av att information om företag finns tillgänglig i ett centralregister, bör det anses osannolikt att det är nödvändigt eller ändamålsenligt att överföra lagstiftningsbehörigheten i fråga om handelsregistret, och tröskeln för att vidta sådana lagstiftningsåtgärder är hög.

Måttenheter, mätredskap och mätmetoder

Enligt 30 § 1 mom. 9 punkten i propositionsutkastet hör måttenheter, mätredskap och mätmetoder till de behörighetsområden som kan överföras till lagtinget genom en lag som föreskrivs i vanlig lagstiftningsordning och med lagtingets godkännande. Det är fråga om en ny möjlighet till överföring. Enligt arbets- och näringsministeriets syn är det inte ändamålsenligt att inkludera måttenheter, mätredskap och mätmetoder i den föreslagna 30 §, utan ändamålsenligt är att de även i fortsättningen hör till riksdagens lagstiftningsbehörighet, såsom konstateras i 28 § 1 mom. 49 punkten.

Enligt arbets- och näringsministeriets bedömning borde landskapet vid sidan av Finland ansluta sig till det internationella måttenhetssystemet, om lagstiftningsbehörigheten i fråga om måttenheter överförs på Åland. Dessutom ska landskapet ha en organisation som motsvarar Teknologiska forskningscentralen VTT Ab och som sköter uppgifter i anslutning till upprätthållandet av måttenhetssystemet och mätnormalerna i landskapet. När det gäller mätredskap och mätmetoder bör landskapet Åland, om lagstiftningsbehörigheten överförs till Ålands lagting, ha förutsättningar att vara marknadskontrollmyndighet i fråga om de direktiv som gäller mätredskap samt att i landskapet godkänna besiktningsorgan för att utföra kontroller av mätredskap under användningstiden. Dessa omständigheter talar för att riket även i fortsättningen ska ha behörighet i fråga om måttenheter, mätredskap och mätmetoder.

Otillbörligt förfarande i näringsverksamhet

Arbets- och näringsministeriet understöder inte att nämnda punkt tas in i den föreslagna 30 §. Företagsverksamhet är sällan begränsad till t.ex. ett landskap, vilket innebär att det sällan är motiverat med särskilda bestämmelser om marknaden på landskapsnivå. Det är vanligare att företagen verkar i rätt stor utsträckning på den finländska marknaden, varvid det är motiverat med en enhetlig riksomfattande reglering av marknaden.

Standarder och standardisering

Enligt 27 § 1 mom. 35 punkten i propositionsutkastet hör till lagtingets lagstiftningsbehörighet "standarder inom rättsområden som hör till lagtingets lagstiftningsbehörighet". Enligt 28 § 1 mom. 51 punkten i propositionsutkastet hör standardisering med de undantag som anges i 27 § 1 mom. 35 punkten dessutom till riksdagens lagstiftningsbehörighet. I motiveringen till propositionen har det preciserats att lagtinget således har lagstiftningsbehörighet att besluta om vilka standarder en viss produkt, konstruktion eller verksamhet ska uppfylla.

Enligt den gällande självstyrelselagen hör standardiseringen till rikets lagstiftningsbehörighet. Bestämmelser om standardernas innehåll finns inte i lagstiftningen, utan standarder utarbetas oftast av standardiseringsorganisationer, och aktörerna inom branschen deltar i utarbetandet av standarderna. Den gällande självstyrelselagen tar inte uttryckligen ställning till om den lagstiftningsbehörighet som gäller en produkt, en konstruktion eller en verksamhet också omfattar behörighet att i lagstiftningen hänvisa till en viss standard när det är fråga om egenskaper hos

produkten, konstruktionen eller verksamheten. Enligt arbets- och näringsministeriets uppfattning kan den gällande självstyrelselagen med fog tolkas så att lagstiftningsbehörigheten i fråga om en produkt, en konstruktion eller en verksamhet redan nu inbegriper också befogenhet att vid behov i lagstiftningen fastställa kraven på produkten, konstruktionen eller verksamheten genom att hänvisa till en viss standard. För att eliminera eventuell tolkningsosäkerhet är den precisering av fördelningen av lagstiftningsbehörigheten i fråga om standardisering som föreslås i paragraferna om fördelningen av lagstiftningsbehörigheten i självstyrelselagen enligt arbets- och näringsministeriet värd att understöda. Arbets- och näringsministeriet betonar att det i fråga om horisontella standardiseringsfrågor även i fortsättningen är ändamålsenligt att behörigheten hör till riket.

I motiveringen till propositionsutkastet konstateras på sidorna 120 och 150 följande: "Högsta domstolen har i ett utlåtande från år 1996 (OH 96/54) ansett att i begreppet standardisering ingår också CE-märkningen, dvs. den märkning som görs för att visa förenlighet med unionslagstiftningen. I och med lagförslaget blir också CE-märkningen så som ingående i standarder, ett område som är delat mellan riksdagen och lagtinget." Arbets- och näringsministeriet konstaterar att CE-märkningen inte i sak ingår i begreppet standardisering. CE-märkningen är en märkning som förutsätts inom vissa produktsektorer i EU:s produktlagstiftning och genom vilken tillverkaren eller en auktoriserad representant försäkrar att produkten uppfyller de väsentliga kraven i de EU-direktiv och EU-förordningar som gäller produkten. CE-märkning tilldelas inte av någon myndighet eller någon annan tredje part, utan kravet på att CE-märkningen ska anbringas på en produkt följer direkt av den lagstiftning som gäller produkten och är obligatoriskt inom de aktuella produktsektorerna. Inom de produktsektorer där det inte föreskrivs om CE-märkning får CE-märkning inte anbringas på produkter.

Standarderna och också de harmoniserade standarder som identifierats i EU-lagstiftningen är i regel frivilliga dokument som tillverkaren av en produkt kan följa om denna så önskar. Om en produkt har tillverkats i enlighet med en harmoniserad standard, antas produkten uppfylla de krav som i EU-lagstiftningen ställs på den, men produktens överensstämmelse med kraven kan påvisas också på något annat sätt. Standarderna anger inte när CE-märkningen ska anbringas på en produkt eller hurdan CE-märkningen ska vara.

Begreppet CE-märkning ingår således inte i sak i begreppet standardisering, utan det är fråga om separata ämnesområden. Utöver den produktspecifika lagstiftningen finns det allmänna bestämmelser om CE-märkning på EU-nivå i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) N:o 765/2008 om fastställande av krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) N:o 339/93. Bestämmelser om standardisering finns på EU-nivå i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 om europeisk standardisering, om ändring av rådets direktiv 89/686/EEG och 93/15/EEG samt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG, 2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG och 2009/105/EG och om upphävande av rådets N:o 87/95/EEG och Europaparlamentets och rådets beslut N:o 1673/2006/EG.

I motiveringen till propositionsutkastet konstateras på sidan 149 att arbets- och näringsministeriet ansvarar för styrningen av Suomen Standardisoimisliitto SFS ry (Finlands Standardiseringsförbund SFS). Arbets- och näringsministeriet konstaterar att det inte har någon styrande roll i förhållande till SFS, men ministeriet ansvarar för det statsunderstöd som beviljas SFS och för villkoren för understödet.

Ädelmetallarbeten och handel med arbeten som innehåller ädla metaller

Enligt förslaget ska 30 § 1 mom. 15 punkten omfatta "tillverkning och kontrollstämpling av ädla metaller samt handel med arbeten som innehåller ädla metaller". Det är fråga om ett nytt behörighetsområde som kan överföras. Arbets- och näringsministeriet anser det inte ändamålsenligt att den nämnda punkten tas in i 30 §. Om överföringen av lagstiftningsbehörigheten genomförs bör landskapet Åland ha förutsättningar att vara marknadskontrollmyndighet i fråga om bestämmelserna om ädelmetallarbeten. Landskapet ska dessutom ha förutsättningar att uppfylla kraven i konventionen om kontroll och märkning av ädelmetallarbeten (FördrS 17/1975) bl.a. i fråga om besiktningsorgan. Finland hör till nämnda konvention och är en av dess grundande stater. Med tanke på såväl konsumenterna som aktörerna inom branschen är det ändamålsenligt och logiskt att lagstiftningen i fråga hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

Arbets- och näringsministeriet föreslår också att formuleringen "tillverkning och kontrollstämpling av ädla metaller samt handel med arbeten som innehåller ädla metaller" i varje punkt ändras till "tillverkning och stämpling av ädelmetallarbeten samt handel med arbeten som innehåller ädla metaller". Både i den nationella lagstiftningen – lagen om ädelmetallarbeten (1029/2000) och statsrådets förordning om ädelmetallarbeten (1148/2000) – och i ovan nämnda internationella konvention är det fråga om ädelmetallarbeten och inte ädla metaller.

3. Övriga kommentarer

Ålands regering (12 §)

I propositionen föreslås det att benämningen "landskapsregering" i 16 § i den gällande självstyrelselagen ändras till "Ålands regering". Den föreslagna ändringen i terminologin gäller naturligtvis förutom ett stort antal punkter i den föreslagna självstyrelselagen även sannolikt på ett omfattande sätt alla andra sammanhang där det hänvisas till landskapsregeringen. Det har inte lagts fram någon motivering till förslaget annat än genom att i propositionens avsnitt hänvisa till de centrala förslagen om att de landskap som omfattas av rikets lagstiftning har en annan offentligrättslig ställning och bakgrund än den självstyrelse som hör till landskapet Åland. Arbets- och näringsministeriet konstaterar att den föreslagna ändringen inte nödvändigtvis till alla delar är förtydligande, med beaktande av bl.a. att begreppet "landskapsregering" torde vara rätt etablerat i praxis och i talspråket för att åtskilja det från t.ex. Finlands regering.

Energifrågor

Enligt propositionen ska fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan landskapet och riket i fråga om energipolitiken vara densamma som för närvarande. I 27 § i lagförslaget nämns inte särskilt energipolitiken bland landskapets uppgifter, men däremot miljöfrågor och näringsverksamhet, på motsvarande sätt som i nuläget. Enligt 28 § i lagförslaget hör till rikets lagstiftningsbehörighet fortfarande "kärnkraft, dock så att byggande, innehav och användning av anläggningar för utvinning av kärnkraft eller hantering eller förvaring av material i anslutning härtill får ske på Åland bara med Ålands regerings samtycke". Arbets- och näringsministeriet har inget att anmärka på detta.

I 42 § i lagförslaget föreskrivs: "Förvaltningsbehörigheten följer med lagstiftningsordningen och är således delad mellan Ålands och statens myndigheter. De åländska myndigheterna har förvaltningsbehörighet i de frågor i vilka Ålands lagting har lagstiftningsbehörighet, om inte något annat anges i denna lag eller i en överenskommelseförordning utfärdad med stöd av 43 §." Arbets- och näringsministeriet konstaterar att lagstiftningsbehörigheten och förvaltningsbehörigheten samt ansvaret för kostnaderna konsekvent ska vara kopplade till varandra. I 43 § i lagförslaget föreskrivs vidare om överenskommelseförordningar. Inom ansvarsområdet för arbets- och näringsministeriets energiavdelning gäller republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som gäller handel med utsläppsrätter avseende växthusgaser (199/2013). Arbets- och näringsministeriet anser att överenskommelseförordningarna inte bör användas som ett sätt att med avvikelse från principerna i självstyrelselagen överföra kostnaderna för ärenden som hör till området för självstyrelsen till staten.

50 § (Samråd, samtycke och överenskommelse) i lagförslaget kan vara av betydelse för energiprojekt. I motiveringen till paragrafen nämns utvinning eller utnyttjande av biomassa ur havsbotten i närheten av Ålands territorialvatten samt ibruktage av nya former av energiframställning och byggande av gasledningar. De planerade åtgärderna, som är av särskild betydelse för rikets myndigheter, motsvarar enligt motiveringarna åtgärder i närheten av rikets område eller vattenområde. Arbets- och näringsministeriet anser att förslaget till bestämmelse är motiverat.

Allmänt bindande kollektivavtal

Arbets- och näringsministeriet understöder den formulering i 95 § i propositionsutkastet som föreskriver att föreskrifter och information ska finnas tillgängliga på svenska. När propositionen bereddes diskuterades också ett alternativ där det i 95 § 1 mom. också nämndes allmänt bindande kollektivavtal. Arbets- och näringsministeriet anser det vara viktigt att bestämmelsen till denna del bevaras i den form som anges i det utkast till proposition som är på remiss.

Regional- och strukturpolitik

När det gäller EU:s regional- och strukturpolitik har systemet för samordning av EU-ärenden mellan staten och landskapet fungerat bra i nuläget. De problem som konstaterats i beskrivningen av nuläget i propositionen har identifierats, och för att hantera dem har arbets- och näringsministeriet strävat efter ett tätt bilateralt, informellt samarbete med Åland.

Arbets- och näringsministeriet anser det dock vara bra att förfarandena för verkställighet av EU-beslut föreslås bli preciserade på ett sätt som framgår av bestämmelserna i 76–78 § i propositionen i de situationer där en medlemsstat kan vidta endast en åtgärd. Utgångspunkten ska på samma sätt som för närvarande vara ett välfungerande samarbete och ett uppnående av samförstånd. Den bedömning av riktigheten av ett avgörande som ingår i det föreslagna 77 § 3 mom. är dock en

reform värd att understöda, eftersom den skapar klarhet i eventuella konfliktsituationer. Arbets- och näringsministeriet understöder och anser förslaget om att statsrådet ska ha sista avgörande beslutanderätt i de fall som avses i 77 § vara viktigt. Också det förslag om verkställighet av beslut trots ändringssökande som ingår i bestämmelsen är viktigt och betydelsefullt med tanke på Finlands fullgörande av sina medlemskyldigheter.

Propositionen kan dock eventuellt ännu förtydligas i fråga om olika alternativa situationer. Utifrån bestämmelserna är det t.ex. inte helt klart om det inom ramen för den föreslagna 76 § kan uppstå en situation där det i det aktuella fallet är möjligt att vidta två olika förvaltningsåtgärder (varvid den föreslagna 77 § inte tillämpas) och den åländska myndigheten och den statliga myndigheten kommer fram till avgöranden som avviker från varandra. Det vore bra att förtydliga förslaget också i fråga om exakt vilken betydelse delegationens rekommendation enligt 4 mom. har i en sådan situation.

Arbets- och näringsministeriet konstaterar också att det med tanke på regionutvecklingen är viktigt att lagreformen bedöms öka den lokala demokratin.

Frågor som gäller internationella förpliktelser och EU-ärenden

Avsnitt 10 och 11 i propositionsutkastet innehåller i någon mån mer detaljerade bestämmelser än de gällande bestämmelserna om förfarandena i fråga om internationella förpliktelser och EU-ärenden och bl.a. om Ålands regerings deltagande i dem. I propositionen hänvisas i fråga om EU-ärenden i detta avseende bl.a. till praktiska erfarenheter och statsrådets principbeslut från 2009 om Ålands deltagande i behandlingen av EU-ärenden. Arbets- och näringsministeriet konstaterar att det i och för sig verkar tillbörligt att ta in redan existerande förfaranden i lagen. Det är skäl att observera att förhandlingar om internationella frågor och EU-ärenden ibland pågår länge och ibland framskrider snabbt och att bestämmelserna om förfarandena i praktiken ska möjliggöra behövliga åtgärder.

Kanslichef

Raimo Luoma

Lagstiftningsråd

Laura Holkko